

Seat No. : _____

MCX-04
Cost Accounting Paper-IV

Time : 3 Hours]

[Total Marks: 100

- સૂચના : (૧) કુલ પાંચ પ્રશ્નો છે.
(૨) દરેક પ્રશ્નના ગુણ (માર્ક્સ) સરખા છે.

૧. રવિ લિમિટેડના તા. ૩૧-૩-૨૦૦૪ અને તા. ૩૧-૩-૨૦૦૫ના સંક્ષિપ્ત પાકાં સરવૈયાં નીચે આપેલા છે.

વિગતો	૩૧-૩-૨૦૦૪ રૂા.	૩૧-૩-૨૦૦૫ રૂા.
મિલકતો :		
જમીન અને મકાનો	૧,૮૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦
સાંચા અને યંત્ર	૨,૧૦,૦૦૦	૨,૭૬,૦૦૦
ફર્નિચર	૩૦,૦૦૦	૪૫,૦૦૦
રોકાણો	૫૦,૦૦૦	૫૦,૦૦૦
સ્ટોક	૨,૦૦,૦૦૦	૧,૮૦,૦૦૦
દેવાદારો	૧,૭૦,૦૦૦	૧,૮૫,૦૦૦
રોકડ અને બેંક	૧,૦૩,૦૦૦	૮૮,૦૦૦
	૮,૪૩,૦૦૦	૧૦,૫૪,૦૦૦
જવાબદારીઓ :		
ઈકિવટી શેરમૂડી	૪,૦૦,૦૦૦	૫,૦૦,૦૦૦
પ્રેફરન્સ શેરમૂડી	૧,૦૦,૦૦૦	—
ન.નુ.ખાતુ	૧,૪૦,૦૦૦	૧,૩૨,૦૦૦
સામાન્ય અનામત	૧,૦૦,૦૦૦	૧,૨૦,૦૦૦
લાંબાગાળાની બેંક લોન	—	૧,૦૦,૦૦૦
લેણદારો	૧,૦૦,૦૦૦	૭૨,૦૦૦
દેવી હૂંડીઓ	૫૮,૦૦૦	૧,૦૦,૦૦૦
કરવેરાની જોગવાઈ	૪૫,૦૦૦	૩૦,૦૦૦
	૮,૪૩,૦૦૦	૧૦,૫૪,૦૦૦

વધારાની માહિતી :

- (૧) રૂા. ૧૫,૦૦૦ની કિંમતની (ચોપડા કિંમત/મૂલ્ય) મશીનરી રૂા. ૩૦૦૦ના નુકસાનથી વેંચેલ હતી અને નુકસાન સામાન્ય અનામત ખાતે ઉધારવામાં આવેલ હતું.
- (૨) રૂા. ૧૦,૦૦૦ની પડતરના રોકાણો રૂા. ૧૨,૦૦૦માં વેંચેલ હતાં અને નફો ન. નુ. ખાતે જમા કરેલ હતો.
- (૩) જમીન અને મકાનો પર રૂા. ૫,૦૦૦ અને સાંચા અને યંત્ર પર રૂા. ૨૦,૦૦૦ નો ઘસારો ગણેલ છે.
- (૪) સ્ટોક કે જે તા. ૩૧-૩-૨૦૦૪ના રોજ રૂા. ૨,૦૦,૦૦૦ના મૂલ્યે ગણેલ તે વર્ષ ૨૦૦૫ના ન. નુ. ખાતાની તૈયારી કરતી વખતે રૂા. ૨,૧૦,૦૦૦ સુધીની પડતર કિંમતે ગણેલ છે.

- (પ) ૨૦૦૫ના વર્ષ માટે વચ્ચગાળાનું ડિવિડન્ડ રૂા. ૩૦,૦૦૦ ચૂકવેલ હતું.
 (ડ) ૨૦૦૫ના વર્ષ માટે રૂા. ૧૨,૦૦૦ની કરવેરાની જોગવાઈ કરેલ હતી.
 જરૂરી કાર્ય નોંધો સાથે ભંડોળ પ્રવાહ-પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

૧. ઉપરોક્ત માહિતીના આધારે હિસાબી ધોરણ-૩ (AS-૩) મુજબ અથવા હિસાબની પ્રણાલિકાગત પધ્ધતિ મુજબ રોકડ પ્રવાહ-પત્રક તૈયાર કરો.

૨. મૂન લિમિટેડની નીચેની વિગતોના આધારે તા. ૩૧મી માર્ચ, ૨૦૦૫ના રોજનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો :

- વર્ષનું વેચાણ રૂા. ૨૪,૦૦,૦૦૦ છે.
 કાચા નફાનો ગુણોત્તર ૨૫% છે.
 ચાલુ ગુણોત્તર ૧.૭૫ છે.
 પ્રવાહી (Liquid) ગુણોત્તર ૧.૨૫ છે.
 સ્ટોકના ઊથલાનો ગુણોત્તર (આખરી સ્ટોક) ૯ વખત (times) છે.
 ઉઘરાણીનો ગાળો (Debt Collection) ૧.૫ મહિના છે.
 મૂડી સામે અનામત ૦.૨ છે.
 કાયમી મિલકતોનો ઊથલો (વેચાણ) ૧.૬ છે.
 કાયમી મિલકતો અને ચોખ્ખુ મૂલ્ય (net worth) ૧.૨૫ છે.
 મૂડી ગિયરીંગ ગુણોત્તર ૦.૬ છે.

અથવા

૨. (અ) “સંચાલકીય હિસાબી પધ્ધતિ એ નાણાકીય હિસાબી પધ્ધતિ અને પડતર હિસાબી પધ્ધતિનું એકીકરણ (combination) છે.” વિધાનની ચર્ચા કરો અને તેની સરખામણી કરો.
 (બ) સંચાલકીય હિસાબી પધ્ધતિમાં માનવ વર્તણૂક પાસાનું મહત્ત્વ સમજાવો. વ્યવસ્થાતંત્રમાં બજેટની તૈયારી કરવામાં તે કેવી રીતે મદદગાર બને છે ?

૩. સ્ટાર લિમિટેડનું જૂન ૨૦૦૫માં પૂરા થતાં ત્રણ મહિનાનું રોકડ અંદાજપત્ર નીચેની માહિતીના આધારે તૈયાર કરો :

(૧) વેચાણ :	જાન્યુઆરી	રૂા.	૨,૫૦,૦૦૦
	ફેબ્રુઆરી	રૂા.	૨,૦૦,૦૦૦
	માર્ચ	રૂા.	૩,૦૦,૦૦૦
	એપ્રિલ	રૂા.	૧,૫૦,૦૦૦
	મે	રૂા.	૨,૦૦,૦૦૦
	જૂન	રૂા.	૧,૮૦,૦૦૦
	જુલાઈ	રૂા.	૨,૧૦,૦૦૦

- (૨) કુલ વેચાણના ૨૦% રોકડ વેચાણ છે. ઉધાર વેચાણ ૬૦% ૩૦ દિવસોમાં, ૩૦% ૬૦ દિવસોમાં અને બાકીનાની (balance) ૯૦ દિવસોમાં ઉઘરાણી (collection) કરવામાં આવે છે.

- (૩) વેચાણ કિંમતના ૨૦% કાચા નફાનો માર્જિન જાળવી રાખવામાં આવે છે.
- (૪) દરેક મહિનાના અપેક્ષિત વેચાણની ખરીદી અને ચૂકવણી અગાઉના મહિનામાં રોકડેથી કરવામાં આવે છે.
- (૫) કર્મચારીઓનો પગાર દરેક મહિનાના કુલ વેચાણના ૧૦% છે અને ૫૦% પગાર તે જ મહિનામાં અને ૫૦% પગાર તેના પછીના મહિનામાં ચૂકવવામાં આવે છે.
- (૬) રૂા. ૨ લાખના ફિક્સ્ડ ડિપોઝીટનું વ્યાજ વાર્ષિક ૧૨% ના દરે એપ્રિલ ૨૦૦૫માં ત્રિમાસીક (quarterly) ચૂકવવામાં આવે છે.
- (૭) મે, ૨૦૦૫ માં રૂા. ૮૦,૦૦૦ની પડતર કિંમતનું મશીન ખરીદવામાં આવશે.
- (૮) રૂા. ૩ લાખ રોકાણ પરનું વ્યાજ વાર્ષિક ૧૦% ના દરે જૂન ૨૦૦૫માં અર્ધ વાર્ષિક (half yearly) મળવાપાત્ર છે.
- (૯) ૧૫મી જૂન, ૨૦૦૫ના રોજ એડવાન્સ આવકવેરો રૂા. ૨૦,૦૦૦નો ચૂકવવાનો છે.
- (૧૦) ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૦૫ના રોજ રૂા. ૫૦,૦૦૦ની રોકડની બાકીની આશા છે.

અથવા

૩. (અ) શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્રનો ખ્યાલ સમજાવો અને શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્ર અને પ્રણાલીકાગત અંદાજપત્ર વચ્ચેનો તફાવત આપો.
- (બ) મેન્યુફેક્ચરીંગ ઉદ્યોગમાં પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્રના મહત્વની ચર્ચા કરો અને સ્થિર બજેટ અને પરિવર્તનશીલ બજેટનો તુલનાત્મક અભ્યાસ કરો.

૪. હર્ષ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ રૂા. ૧,૦૦,૦૦૦ના મૂડી ખર્ચના એક પ્રોજેક્ટમાં રોકાણ કરવાનું વિચારે છે. કરવેરા પહેલાંની પણ ઘસારા બાદની અંદાજિત વાર્ષિક આવક નીચે પ્રમાણે છે :

વર્ષ	રૂા.
૧	૫૦,૦૦૦
૨	૪૦,૦૦૦
૩	૩૦,૦૦૦
૪	૨૦,૦૦૦
૫	૧૦,૦૦૦

ઘસારો પડતરના ૨૦%ના દરે ઘટતી જતી બાકીની (W.D.V) પદ્ધતિથી ગણતરીમાં લેવાનો છે. કંપનીનો અપેક્ષિત વળતરનો દર ૧૦% છે અને ૪૦% ના દરે કરવેરા ચૂકવે છે.

તમારે નીચેની દરેક પદ્ધતિથી પ્રોજેક્ટનું મૂલ્યાંકન કરવાનું છે :

- (૧) પરત-આપ સમયની પદ્ધતિ.
- (૨) અસલ (original) રોકાણ પર વળતરના દરની પદ્ધતિ.
- (૩) સરેરાશ રોકાણ પર વળતરના દરની પદ્ધતિ.
- (૪) ચોખ્ખા વર્તમાન મૂલ્યની પદ્ધતિ.
- (૫) નફાકારકતા આંક (Index)ની પદ્ધતિ.

નોંધ : રૂા. ૧ના વર્તમાન મૂલ્યના ૧૦% ના વળતર દર નીચે મુજબ છે :

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫
વર્તમાન મૂલ્ય	૦.૯૦૯	૦.૮૨૬	૦.૭૫૧	૦.૬૮૩	૦.૬૨૧

અથવા

૪. (અ) ભારીત સરેરાશ મૂડી પડતર (W.A.C.C.)ની ઉદાહરણ સાથે ચર્ચા કરો.
(બ) રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનું મહત્ત્વ સમજાવો અને મૂડી પર વળતરને અસર કરતા વિવિધ ચલો (variables)નું વર્ણન કરો.
૫. સનરાઈઝ લિમિટેડ ઉત્પાદિત ૩,૧૨,૦૦૦ એકમોની એક પ્રવૃત્તિની સપાટીએ કાર્યશીલ મૂડીની જરૂરીયાતનું અંદાજિત પત્રક તૈયાર કરવાની તમને વિનંતિ કરે છે. એકમ દીઠ વેચાણ કિંમત રૂા. ૨૫૦ છે અને કંપની વેચાણ કિંમત પર ૨૦%નો નફો કમાવવાની ઈચ્છા રાખે છે. ઉત્પાદનની પડતર નીચે પ્રમાણે છે :

કાચી માલસામગ્રી	૪૫%
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	૨૦%
શિરોપરી ખર્ચા (overheads)	૩૫%
કુલ ઉત્પાદન પડતર	<u>૧૦૦%</u>

અન્ય માહિતી :

- (૧) કાચી માલસામગ્રી સરેરાશ એક મહીનો સ્ટોકમાં છે.
(૨) સરેરાશ ૨ અઠવાડીયા માટે માલસામગ્રી પ્રક્રિયા (process)માં છે. (માલસામગ્રી ૧૦૦% મજૂરી ૫૦% અને શિરોપરી ખર્ચા ૪૦% ધારો)
(૩) તૈયાર માલસામાન સરેરાશ $૧\frac{૧}{૨}$ મહીના માટે સ્ટોકમાં છે.
(૪) સપ્લાયર્સ તરફથી એક મહીનાની શાખ મળશે.
(૫) ૨૫% વેચાણ રોકડમાં થાય છે અને દેવાદારો તરફથી ચૂકવણીનો ગાળો ૨ મહીના છે. (દેવાદારોની ગણતરી વેચાણ પડતરના આધારે છે.)
(૬) મજૂરી ચૂકવણીનો ગાળો $૧\frac{૧}{૨}$ અઠવાડીયા છે.
(૭) શિરોપરી ખર્ચાની ચૂકવણીનો ગાળો એક મહીનો છે.
(૮) રૂા. ૫૦,૦૦૦ રોકડની અપેક્ષા છે.
(૯) ૪ (ચાર) અઠવાડીયાનો સમયગાળો એક મહીના બરાબર (equivalent) છે.

અથવા

૫. કોઈપણ બે પર નોંધ લખો :
- (૧) હિસાબી પદ્ધતિ અને અભિપ્રેરણા.
(૨) ગુણોત્તર વિશ્લેષણની મહત્ત્વતા અને મર્યાદા.
(૩) આંતરીક વળતરના દરની (IRR) પદ્ધતિ.
(૪) આધુનિક સંચાલકીય હિસાબનીશના કાર્યો.

Seat No. : _____

MCX-04
Cost Accounting Paper-IV

Time : 3 Hours]

[Total Marks: 100

- Instructions :** (1) There are five questions.
(2) Each question carries equal marks.

1. The summarised Balance Sheets of Ravi Ltd. for the years ended 31-3-2004 and 31-3-2005 are given below :

Particulars	31-3-2004 Rs.	31-3-2005 Rs.
Assets :		
Land and Buildings	1,80,000	2,00,000
Plant and Machinery	2,10,000	2,76,000
Furniture	30,000	45,000
Investments	50,000	50,000
Stock	2,00,000	1,90,000
Debtors	1,70,000	1,95,000
Cash and Bank	1,03,000	98,000
	9,43,000	10,54,000
Liabilities :		
Equity Share Capital	4,00,000	5,00,000
Preference Share Capital	1,00,000	—
Profit and Loss A/c	1,40,000	1,32,000
General Reserve	1,00,000	1,20,000
Bank Long-term Loan	—	1,00,000
Creditors	1,00,000	72,000
Bills Payables	58,000	1,00,000
Provision for Taxation	45,000	30,000
	9,43,000	10,54,000

Additional Information :

- (1) Machinery worth Rs. 15,000 (book value) was sold at a loss of Rs. 3,000 and loss was debited to General Reserve.
 - (2) Investments costing Rs. 10,000 was sold for Rs. 12,000 and profit was credited to Profit & Loss A/c.
 - (3) Depreciation provided on Land & Buildings Rs. 5,000 and Plant & Machinery Rs. 20,000.
 - (4) Stock which was valued at Rs. 2,00,000 as on 31-3-2004, was written upto its cost Rs. 2,10,000 for preparing the Profit & Loss A/c. for the year 2005.
 - (5) Interim dividend of Rs. 30,000 was paid during the year 2005.
 - (6) Provision for taxation made Rs. 12,000 for the year 2005.
- Prepare a Fund Flow Statement with necessary workings.

OR

1. Prepare a Cash Flow Statement from the above information as per Accounting Standard-3 (AS-3) **or** as per Traditional Method of Accounting.
2. From the following details of Moon Ltd., prepare a Balance-Sheet as on 31st March, 2005 :
 - Sales for the year is Rs. 24,00,000
 - Gross profit ratio is 25%
 - Current ratio is 1.75
 - Liquid ratio is 1.25
 - Stock turnover ratio (closing stock) is 9 times
 - Debt collection period is 1.5 month
 - Reserves to capital is 0.2
 - Turnover (sales) of fixed assets is 1.6
 - Fixed assets to net worth is 1.25
 - Capital gearing ratio is 0.6

OR

2. (a) “Management Accounting is a combination of Financial Accounting and Cost Accounting.” Discuss the statement and compare it.
- (b) Explain the importance of the human behaviour aspects in Management Accounting. How will it be helpful to prepare a budget in organisation ?
3. Prepare a Cash Budget of Star Ltd. for the three months ending June 2005, on the basis of the following information :
 - (1) Sales :

January	Rs. 2,50,000
February	Rs. 2,00,000
March	Rs. 3,00,000
April	Rs. 1,50,000
May	Rs. 2,00,000
June	Rs. 1,80,000
July	Rs. 2,10,000
 - (2) Cash sales represent 20% of total sales. Credit sales are collected 60% in 30 days, 30% in 60 days and balance in 90 days.
 - (3) Gross profit margin is maintained at 20% of selling price.
 - (4) Anticipated sales of each month is purchased and paid in cash in the preceding month.
 - (5) Salaries of employees are 10% of total sales of each month and 50% of salaries is paid in the month itself and 50% is paid in the next month.

- (6) Interest on fixed deposit of Rs. 2 lakhs @ 12% per annum is payable quarterly in April, 2005.
- (7) A machine costing Rs. 80,000 will be purchased in May 2005.
- (8) Interest on investment of Rs. 3 lakhs @ 10% per annum is receivable half yearly in June 2005.
- (9) Advance Income Tax of Rs. 20,000 is payable on 15th June, 2005.
- (10) Cash balance on 1st April, 2005 is expected to be Rs. 50,000.

OR

3. (a) Explain the concept of Zero-base Budgeting and distinguish between Zero-base Budgeting and Traditional Budgeting.
 - (b) Discuss the importance of flexible budget in manufacturing industry and make a comparative study of fixed budget and flexible budget.
4. Harsh Industries Ltd. is considering investing in a project requiring a capital outlay of Rs. 1,00,000. Forecasted annual income after depreciation but before tax is as follows :

Year	Rs.
1	50,000
2	40,000
3	30,000
4	20,000
5	10,000

Depreciation may be taken as 20% on cost as per Written Down Value (W.D.V.) method. The company's required rate of return is 10% and pays tax at a 40% rate.

You are required to evaluate the project according to each of the following method :

- (1) Payback period method.
- (2) Rate of return on original investment method.
- (3) Rate of return on average investment method.
- (4) Net present value method.
- (5) Profitability index method.

Note : Present value of Re. 1 at 10% discount rate is as follows :

Year	1	2	3	4	5
Present Value	0.909	0.826	0.751	0.683	0.621

OR

4. (a) Discuss Weighted Average Cost of Capital (W.A.C.C.) with illustration.
(b) Explain the importance of return on capital employed and describe the various variables affecting return on capital.
5. Sunrise Ltd. requests you to prepare a statement showing the working capital requirements forecast for a level of activity of 3,12,000 units of production. The selling price per unit is Rs. 250 and company would like to earn 20% profit on selling price. The cost of production is as under :

Raw material	45%
Direct labour	20%
Overheads	<u>35%</u>
Total Cost of Production	<u>100%</u>

Other information :

- (1) Raw materials are in stock on average one month.
- (2) Materials are in process on average 2 weeks. (Assume Material 100%, Labour 50% and Overheads 40%.)
- (3) Finished goods are in stock on average $1\frac{1}{2}$ months.
- (4) Credit allowed by suppliers one month.
- (5) 25% sales on cash basis and time lag in payment from debtors 2 months. (Debtors are based on cost of sales.)
- (6) Lag in payment of wages $1\frac{1}{2}$ weeks.
- (7) Lag in payment of overheads is one month.
- (8) Cash is expected to be Rs. 50,000.
- (9) A time period of 4 weeks is equivalent to a month.

OR

5. Write notes on (any **two**) :
- (1) Accounting System and Motivation.
 - (2) Importance and Limitations of Ratio Analysis.
 - (3) Internal Rate of Return (IRR) Method.
 - (4) Functions of Modern Management Accountant.